

BASAL LYDSTRATEGI / 20 LEKTIONER

Lyd for lyd

GENEREL INDFØRING

Læreren fortæller

Velkommen på ordlæsekursus. Her skal I lære nogle strategier til at læse ord, I ikke kender på forhånd. I skal være smarte og bruge strategier, når I ser et ord, I ikke umiddelbart kan læse. På ordlæsekurset lærer I en samling af strategier, som I kan bruge, hvis ordet driller.

I får altså en håndfuld strategier, I kan afprøve, når I kommer til et ord, I ikke kan læse. Men selvfølgelig skal I først lære de enkelte strategier rigtig godt at kende hver for sig.

Vi starter med at kigge på bogstaverne. Det er vigtigt, at man kender bogstaverne virkelig godt, når man skal læse.

Alfabetet

Alfabetet siges i kor i rækkefølge (kopiark 1).

Alfabetet siges i uvilkaarlig rækkefølge (kopiark 2).

INTRODUKTION

Læreren fortæller

Ord består af bogstaver. Nogle ord består af mange bogstaver, og andre ord består kun af et enkelt bogstav. Hvis der kun er ét bogstav i et ord, hvilket slags bogstav skal det så være?

Vokalerne er altså de vigtigste bogstaver. De skal være med, før man kan lave et ord.

Der er 9 vokaler, og vokalerne hedder det samme som deres lyd.

Hvad var det nu, dette bogstav hed (læreren peger på bogstavet a)?

Ja, bogstavet hedder 'a', og bogstavets lyd er det samme: /a'/.

Når man siger /a/, så siger man bogstavets lyd i kort tid. Man kan altså vælge at sige bogstavets lyd hurtigt, men man kan også sige bogstavets lyd meget langsomt. Hvordan vil det lyde? Ja, så vil det lyde sådan her: /aaaaaaaaa/.

Nu går vi alle vokalerne igennem igen. Først siger vi vokalen hurtigt, og så siger vi den langsomt. (Læreren peger på bogstaverne).

/a/.../aaa/, /e/.../eee/, /i/.../iii/, /o/.../ooo/, /u/.../uuu/,

/y/.../yyy/, /æ/.../æææ/, /ø/.../øøø/, /å/.../ååå/.

Nu har vi sagt vokalerne hurtigt og langsomt.

Når man siger en vokal hurtigt, så hedder det, at vokalen er kort.

Når man siger en vokal langsomt, så hedder det, at vokalen er lang.

Husk at der altid er en vokal i et ord.

I nogle ord er vokalen kort, og i andre ord er vokalen lang.

Men det er det samme bogstav.

Symbol

Sæt ● under vokalen, fx a

Følgesætning

Vokalen er /a/.

Dagens ord 1

Vokaler

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen. Derefter arbejder eleverne selvstændigt med opgaven. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalen, fx a.
- Sig vokalens lyd, fx /a/.

Så kan jeg også 1

Konsonanter

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen. Derefter arbejder eleverne selvstændigt med opgaven. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sig konsonantens navn, fx 'te'.
- Sig den vokallyd, der er i navnet (e, æ eller å), fx /e'/.
- Sig konsonantens lyd alene, fx /t/.

Jeg skriver 1

Vokaler

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen. Derefter arbejder eleverne selvstændigt med opgaven. Læreren går rundt og hører eleverne gennemgå ordene, når de melder sig klar.

- Sig ordet, fx 'kiks'.
- Sig vokalens lyd, fx /i/.
- Skriv vokalen, fx i.

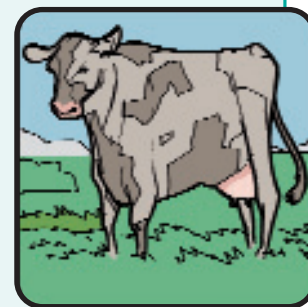
Jeg læser 1

Lyd for lyd

Eleverne løser den første opgave sammen. Derefter arbejder eleverne selvstændigt med opgaven. Læreren går rundt og hører eleverne læse, når de melder sig klar.

Eleverne sætter en konsonantlyd sammen med vokalen (o, i, ø, å) og læser ordet, fx 'o' → k...o → 'ko' osv.

- Sig vokalens lyd.
- Sig så konsonant + vokal.
- Læs hele ordet.
- Sæt streg til det rigtige billede.

Dagens spil 1

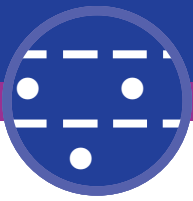
Vokalposen

Læg de 9 vokalbrikker ned i en pose (brug bogstavbrikkerne fra VAKS-kassen). Eleverne skiftes til at have posen.

Træk en vokal op fra posen.

Sig vokalens lyd.

Sig et ord, der indeholder denne vokal.

REPETITION

Vokaler Vokalernes lyde siges i kor som lange vokaler (kopiark 3), fx /aaaaa/.

Vokaler Vokalernes lyde siges i kor som korte vokaler (kopiark 3), fx /a/.

Konsonanter Konsonanterne siges i kor som bogstav og lyd (kopiark 4), fx "be" - /b/.

INTRODUKTION

Læreren fortæller Vi skal i gang med at læse ord, og her bruger vi bogstavernes lyde. Bogstavernes navne fortæller, hvilke bogstaver der er i ordet, men de fortæller ikke, hvordan ordet lyder. Det gør bogstavernes lyde. Nu skal vi læse nogle ord ved at sætte lyde sammen. Jeg lægger en brik (brug bogstavbrikkerne fra VAKS-kassen), og I fortæller, hvilken lyd den siger.

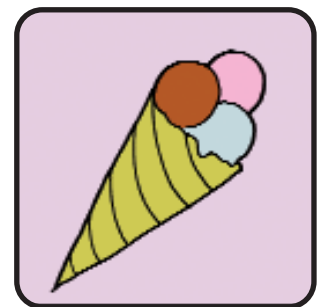
- Lydstrategi
1. Læg en vokalbrik – sig lyden e
 2. Læg en konsonantbrik – sig lyden n
 3. Sig de to lyde efter hinanden i lang form e...n
 4. Sig de to lyde hurtigt efter hinanden en
 5. Udtal ordet. 'en'

e	n	→	e...n	en
i	s	→	i...s	is
ø	l	→	ø...l	øl
o	s	→	o...s	os
å	l	→	å...l	ål
æ	g	→	æ...g	æg

Symbol Sæt • under vokalen, fx

i s
•

Følgesætning Vokalen er /i'/. Så står der: /i'/-/s/ → 'is'

Dagens ord 2

VK-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalen og sig vokalens lyd, fx /a/.
- Sig konsonantens lyd, fx /l/.
- Læs hele ordet, fx /al/.

Så kan jeg også 2

Forlyd og rimdel

Lyd for lyd

Eleverne løser den første opgave sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

Eleverne siger den rimdel, der er illustreret på billedet (å, ø, is, ål, øl, æg). Derefter sætter eleverne en konsonantlyd sammen med rimdelen og læser ordet. Øvelsen gentages med næste konsonant og samme rimdel.

- Sig ordet på billedet, fx 'å'.
- Sig så konsonant + ordet, fx f... 'å'.
- Læs hele ordet, fx 'få'.

Jeg skriver 2

Vokaler

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne, når de melder sig klar.

- Sig ordet og hør, om vokalen kommer først eller sidst i ordet, fx 'is'.
- Sæt ● under den rigtige streg, fx _ _
- Skriv vokalen på strengen, fx i _
- Skriv hele ordet på linjen, fx _ is _

Jeg læser 2

Lyd for lyd

Eleverne læser 10 udsagn og sætter streg til det rigtige billede. Eleverne løser den første linje sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne gennemgå sætningerne, når de melder sig klar. Ved gennemgangen skal eleven gennemføre den indlærte lydstrategi i et ord pr. linje.

- Sæt ● under vokalen, og sig vokalens lyd.
- Fortsæt i læseretningen, og sig vokal + konsonant.
- Læs hele ordet.
- Læs hele sætningen, og sæt streg til det rigtige billede.

Dagens spil 2

Klap stavelser

Læreren siger et ord, og alle elever klapper ordets stavelser. Øvelsen gentages. Eleverne skiftes til at klappe sig igennem et ord og sige, hvor mange stavelser der er i fx:

svane	nul	radise	krokodille	dåse
kys	gymnastik	top	indianer	høne

REPETITION

Eleverne siger vokalerne lyde i kor (kopiark 3).

Konsonanter

Eleverne siger konsonanternes lyde i kor, fx 'be' → /b/ osv. (kopiark 4).

VK-ord

VK-ordene siges i kor som: vokal...konsonant → hele ordet (kopiark 5).

INTRODUKTION

Læreren fortæller

I dag skal vi læse ord, der ikke begynder med en vokal.
Som I ved, skal der altid være mindst én vokal i et ord.
Derfor starter vi med at se på vokalen (brug bogstavbrikkerne fra VAKS-kassen).

Lyd for lyd

1. Læg en vokalbrik – sig lyden i
2. Læg en konsonantbrik foran vokalen og sig lyden s
3. Sig de to lyde efter hinanden i lang form s...i
4. Læs ordet: sig de to lyde hurtigt efter hinanden 'si'
5. Erstat med andre konsonanter.

b		→	b...i
n	i	→	n...i
r		→	r...i
t		→	t...i

6. Gentag arbejdet med en ny vokal og andre konsonanter.

b k l r s t	o
d g k s t	ø
f g l m n p r s t	å

Symbol

Sæt ● under vokalen.
Hvis der ikke står bogstaver efter vokalen, slår man en bue op til starten af ordet.
Sig konsonantens lyd og vokalens lyd efter hinanden og læs ordet, fx

Følgesætning

Vokalen er /i'/. Så står der /b/-/i'/ → 'bi'.

Dagens ord 3

KV-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalen, og sig vokalens lyd, fx /i'/.
- Sæt ↪ til konsonanten, og sig konsonant + vokallyd, fx /b/-/i'/ → 'bi'.

Så kan jeg også 3

VKV og KVV-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalerne og sig vokallydene, fx /i/-/a/.
- Tilføj konsonanten, og sig alle 3 lyde, fx /i/-/n/-/a/.
- Læs hele ordet, fx 'Ina'.

Jeg skriver 3

Vokaler

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Eleven markerer, når han/hun er klar til at fremlægge siden for læreren.

- Sig ordet i stavelser, fx Ki-na, og sæt ___ for hver stavelse, fx _ _ .
- Sig vokalerne lyde, fx /i/ - /a/.
- Skriv vokalerne på stregerne, fx i a .

Jeg læser 3

KV-ord

Lyd for lyd

Eleverne læser 10 sætninger og sætter streg til det rigtige billede. Eleverne læser den første sætning sammen og arbejder derefter alene. Eleven markerer, når han/hun er klar til at fremlægge siden for læreren. Ved gennemgangen skal eleven gennemføre den indlærte lydstrategi i et ord pr. linje.

- Sæt ● under vokalen, sig vokalens lyd og læs ordet.
- Læs hele sætningen, og sæt streg til det rigtige billede.

Dagens spil 3

Konsonantposen

Læg Vokaltavlen (kopiark 3) på bordet.

Læg 15 konsonantbrikker (b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v) fra VAKS-kassen ned i en pose. Eleverne skiftes til at trække en konsonant fra posen. Eleven sætter konsonanten sammen med vokalerne på Vokaltavlen, fx b-a, b-e, b-i osv.). Eleven får et point for hvert rigtigt ord, fx bi, bo, by osv.

REPETITION

Vokaler	Eleverne siger vokalernes lyde i kor i lodrette søjler (kopiark 3).
Konsonanter	Eleverne siger konsonanternes lyde i kor i lodrette søjler (kopiark 4).
VK-ord	VK-ordene siges i kor i lodrette søjler: vokal + konsonant → hele ordet (kopiark 5).
KV-ord	KV-ordene siges i kor som: vokal → konsonant+vokal → hele ordet (kopiark 6).

INTRODUKTION

Læreren fortæller	I dag skal vi læse flere ord, der ikke begynder med en vokal. I følger strategien og starter med at læse vokalen (brug bogstavbrikkerne fra VAKS-kassen).
-------------------	--

Lydstrategi	1. Læg en vokalbrik – sig lyden	e	
	2. Læg en konsonantbrik foran vokalen og sig de to lyde efter hinanden i lang form	t t...e	
	3. Læs ordet: sig de to lyde hurtigt efter hinanden	'te'	
	4. Erstat med andre konsonanter.		
	f	→	f...e
l	e	→	l...e
s		→	s...e
5. Gentag arbejdet med en ny vokal og andre konsonanter.			
b l n s	y		
f l	æ		

Symbol	Sæt ● under vokalen, og sig vokalens lyd. Hvis der ikke står bogstaver efter vokalen, slår man en bue op til starten af ordet. Sig konsonantens lyd og vokalens lyd efter hinanden og læs ordet, fx
--------	---

Følgesætning	Vokalen er /e'/. Så står der /t/ - /e'/ → 'te'.
--------------	---

Dagens ord 4

KV-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalen og sig vokalens lyd, fx /å'/.
- Sæt ~ til konsonanten, og sig konsonant + vokal, fx /m/-/å'/ → 'må'.

Så kan jeg også 4

KVKV-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalerne og sig vokallydene, fx /a/-/a/.
- Sæt ~ til første konsonant og sig konsonant + vokal, fx /l/-/a/.
- Sig næste konsonant + vokal, fx /m/-/a/ → 'lama'.

Jeg skriver 4

Vokaler

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne fremlægge, når de melder sig klar.

- Sig ordet i stavelser, fx ka-non, og sæt ___ for hver stavelse, fx _ _ .
- Sig vokalerne lyde, fx /a/ - /o'/.
- Skriv vokalerne på stregerne, fx a o .

Jeg læser 4

KVKV-ord

Lyd for lyd

Eleverne læser 10 sætninger og sætter streg til det rigtige billede. Eleverne læser den første sætning sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne fremlægge, når de melder sig klar. Ved gennemgangen skal eleven gennemføre den indlærte lydstrategi i et ord pr. linje.

- Sæt ● under vokalerne og sig vokallydene.
- Sæt ~ til første konsonant og sig konsonant + vokal.
- Sig næste konsonant + vokal.
- Læs hele sætningen, og sæt streg til det rigtige billede.

Dagens spil 4

Konsonantposen

Læg Vokaltavlen (kopiark 3) på bordet. Læg 15 konsonantbrikker (b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v) fra VAKS-kassen ned i en pose. Eleverne skiftes til at trække en konsonant fra posen og sætte konsonanten sammen med vokalerne på Vokaltavlen, fx b-a, b-e, b-i osv. Eleven finder et ord, der begynder med disse bogstaver og får et point for hvert ord, fx ba-nan, be-duin, bu-tik osv.

REPETITION

Vokalprøve

Læreren hører alle eleverne enkeltvis i vokalernes lyde. Hvis bestemte vokaler ikke er på plads, finder lærer og elev i fællesskab en individuel huskeregel til netop denne vokal.

KV og VK-ord

Imens forbereder de andre elever sig alene på kopiark 5 og kopiark 6. Når vokalprøven er overstået for alle elever, spørger læreren hver elev om et ord på kopiark 5 (VK) og et ord på kopiark 6 (KV). Ordet læses som et velkendt ordbillede, men hvis ordet ikke genkendes, anvendes den indlærte lydstrategi.

INTRODUKTION

Læreren fortæller

I dag skal vi læse flere ord, der ikke begynder med en vokal. I følger strategien og starter med at læse vokalen (klip stavelsesbrikkerne ud fra kopiark 7).

Lyd for lyd

1. Læg en stavelsesbrik – sig vokallyden og læs stavelsen, fx li.
2. Læg endnu en stavelsesbrik – sig vokallyden og læs stavelsen, fx ma.
3. Sig de to stavelser efter hinanden, fx li-ma.
4. Læs hele ordet, fx 'Lima'.
5. Erstat med andre stavelser og læs disse ord.

li	sa na
ma	gi
so	da fa lo
ju	ni li do
ki	na no lo

Symbol

Sæt ● under vokalerne.
Slå en bue op til starten af ordet.
Sig konsonantens lyd og vokalens lyd efter hinanden og læs ordet.
Hvis der er flere stavelser, gentages arbejdet, fx:

Følgesætning

Vokalerne er /i/-/a/. Så står der /li/ - /ma/ → 'Lima'.

Dagens ord 5

KV-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalen og sig vokalens lyd, fx /e'/.
 b. Sæt ~ til konsonanten, og sig konsonant + vokal, fx /t/-/e'/ → 'te'.

Så kan jeg også 5

KVKVKV-ord

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne læse ordene, når de melder sig klar.

- Sæt ● under vokalerne og sig vokallydene, fx /i/-/o/-/i/.
 b. Sæt ~ til første konsonant og sig konsonant + vokal, fx /ti/.
 c. Sig næste konsonant + vokal, fx /vo/.
 d. Sig sidste konsonant + vokal, fx /li/ → 'tivoli'.

Jeg skriver 5

Vokaler

Lyd for lyd

Eleverne løser de første tre opgaver sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne fremlægge, når de melder sig klar.

- Sig ordet i stavelser, fx ka-no, og sæt ___ for hver stavelse, fx _ _ .
 b. Skriv vokalerne på stregerne, fx a o .
 c. Skriv hele ordet på linjen, fx kano.

Jeg læser 5

KVKV-ord

Lyd for lyd

Eleverne skal finde 10 KVKV-ord og sætte streg til det rigtige billede. Eleverne finder det første ord sammen og arbejder derefter alene. Læreren går rundt og hører eleverne fremlægge, når de melder sig klar. Ved gennemgangen skal eleven gennemføre den indlærte lydstrategi for alle muligheder med en udvalgt første stavelse.

- Sæt ● under vokalerne og sig vokallydene, fx /a/-/a/.
 b. Sæt ~ til første konsonant, og sig konsonant + vokal, fx /la/.
 c. Sig næste konsonant + vokal, fx /ma/.
 d. Find de stavelser, der giver et ord, fx 'lama'.

Dagens spil 5

Stavelsesposen

Læg stavelsesbrikkerne fra kopiark 7 i en pose.

Eleverne skiftes til at trække to brikker op fra posen. Hvis eleven kan sætte de to stavelser sammen til et ord, gives et point.

